

nem kérelmezett, már pedig én *A.*, nem pedig *B.* ellen, ki csak most és tudtomon kívül szerzett tulajdonjogot, kérem a végrehajtási zálogjog följegyzését; az a körülmény, hogy jogom van magamat a dologból kielégíteni, nem mond ellent a perrendtartásnak, csak hogy nekem mégis meg kell tekintenem a tjkönyvet, nem történt-e időközben tulajdonos-változás? S ez az, a mit én elkerülni szeretnék, mert nem látom át, miért kelljen telekkönyvileg biztosított jogaim érvényesítését megelőzőleg még ilyen praeventiv lépéseket tennem.

A 466. §. az időközben beállott tulajdonos-változás szabályozásával szintén nem lendít az ügyön, mert hogy én az elzálogított dologból kielégítést szerezhettek, ez követelésemmel dologbeli minőségéből önként foly, csak hogy itt ismét a törvénykezési rendtartás adja meg a módot, s az 1881. évi LX. tcz. is csak azon ujitást tette meg, hogy az új adós ellen is felléphetek, de mindenesetre *ellene* kell a kérelmet irányozni, különben a bíróság ismét elutasít, mert ha én az eredeti adós ellen kérem a följegyzést, nem terjeszkedhetik túl a kérelmen, és jegyezheti fel a végrehajtást az új tulajdonos ellen.

A t. bíró urnak a 443. §-ból levont következtetése, ha meg is áll, itt nem alkalmazható, mert a hivatkozott esetben csak véletlen, hogy nem a telekkönyvi hatóság kerestetett meg s így a végrehajtási jog följegyzése elrendeltetett, de nem foganatosíthatott.

A t. bíró ur idézve a végrehajtási törvény 137. §-át, egy nem egészen helyes conclusiót von le abból, mert ott csak annyi van mondva, hogy közjegyzői okirat alapján bekebelezett követeléssel terhelt ingatlanok közül harmadik személyek javára történt tulajdonváltás a végrehajtási zálogjog feltétlen följegyzését nem gátolja. A törvény itt, dacára annak, hogy az új tulajdonos nem kötelezte magát okirattal a tartozás átvállalására, *ellene*, pusztán mint tulajdonos ellen ad segílyt.

A t. bíró ur mindenesetre liberalis felfogást tanusít, midőn a végrehajtási zálogjognak az új tulajdonos ellen is hatályal bíró följegyzését elrendelendőnek és foganatosítandónak tartja, de tény, hogy bíróságaink egymásután foganatosítlanul hagyják az ily végzéseket, s így, legalább addig is, míg a felsőbíróságnak e kérdésben provocált határozata nem lesz kezeim közt, csak sajnálhatom, hogy a t. bíró urnak nem sikerült engem az elégedetlenség s a kétely homályos ködétől kiszabadítani.

Dr. SZILASSY ZSIGMOND.

Adalékok a magyar bűnvádi eljárás fejlődéséhez.¹

XV.

A' bűnügyi védelem reformja.

Napjainkban már nem képezheti kétely tárgyát, hogy a bűnvádi eljárásban, melynek fő célja: a materiális igazság érvényre juttatása, lehetőleg növelni kell mindazon garanciákat, melyek e cél elérésére közrehatnak. S mivel e garanciák legfontosabbikát az alapos, szakképzett, lelkiismeretes és nemes feladatától teljesen áthatott *védelem* képezi: ennél fogva teljesen jogosult az az irány, mely a bűnügyi védelemnek minél szélesebb mérvben való megengedése mellett harcol.

De ez engedély hatályát veszi és a védelem jogait megállapító legliberalisabb intézkedések is csak irott malasztot fognak képezni akkor, ha e nagy garancia gyakorlati érvényesítését a tényleges viszonyok teszik lehetetlenné.

S jelenlegi állapotaink valóban ilyenek, úgy hogy joggal mondhatjuk el, miszerint bűnvádi eljárásunknak alig van tere, melyen a gyökeres reform szüksége égetőbben mutatkoznék, mint épen a védelemnél.

Az első baj mindjárt az, hogy kevés ügyvéd van, ki a

védői tiszt és főleg a hivatalból rendelt védelem elvállalására szívesen ajánlkoznék. Az ország legnagyobb részében — s azt hisszük a fővárostól és néhány nagyobb törvényszék székhelyétől eltekintve majdnem mindenütt — a dolog tulajdonképpen úgy áll, hogy e sok előkészülettel és fáradsággal járó foglalkozást, mely azonfelül a hivatalból kirendelt védőnek legtöbbször csak morális elismerést hoz, az ügyvédek legnagyobb része olyan tehernek tekinti, melytől ha csak lehet minden áron szabadulni igyeckszik. Így történik azután, hogy a védővé kirendelt ügyvéd nagyon gyakran lemond és pedig többnyire olyankor, midőn már nincs idő új védő kirendeléséről gondoskodni vagy legalább is az újonnan kirendelt védőnek nincs alkalmja az alapos elkészülésre. Ennek következménye azután az, hogy a főtárgyalás vagy elnapoltatik — s ennek hátrányait minden a praxis terén működő szakember ismeri — vagy oly védő közreműködésével tartatik meg, kinek alapos elkészültéről szó sem lehet, hanem a ki legjobb esetben is csak pár órával a tárgyalás előtt futhatta át az iratcsomót, vagy épen csak a főtárgyalás alatt hallottakból merít tudomást az ügyről és annak részleteiről.

A kirendelt védő visszalépésével járó ezen számos hátrány elkerülése végett — mint halljuk — a budapesti kir. törvényszék büntető osztályának vezetője épen a napokban oly tartalmu felhívást intézett az ügyvédi karhoz, hogy azon ügyvédek, kik a védővé való kirendelést elvállalni szándékoznak, jegyezzék be neveiket az e célra a törvényszéki helyiségekben elhelyezett könyvekbe.

Több mint egy évvel ezelőtt e lapok hasábjain a jelen sorok írója is körülbelül hasonló remediumot ajánlott a védői kirendeléséknél követett eljárás reformja gyanánt; mind a mellett meg kell vallanunk, hogy a felhívásnál követett eljárást nem tartjuk teljesen helyesnek. Részünkről inkább azt óhajtánók, ha a törvényszéki elnökök az egyes ügyvédi kamarák elnökeit keresnék meg az iránt, hogy az egyes ügyvédekhez intézett felhívás után közöljék azon ügyvédek neveit, kik a hivatalból védővé kirendelés elfogadására késznek nyilatkoztak. Ez eljárás mellett a kamarai elnöknek egy megleghangu körözvénye vagy bizalmas jellegű felszólítása, azt hisszük, több sikert hozna létre, mint egy tisztán officiosus alaku száraz törvényszéki felhívás.

De helyesebbnek tartjuk az általunk ajánlott módot főleg azért, mert ennél a kirendelés elfogadására késznek nyilatkozó ügyvédek jelentkezése *nem bír annyira az ajánlkózás jellegével*, mint a tényleg alkalmazott eljárásnál. Az utóbbi mellett könnyen megtörténhetik, hogy épen a legjobb erők — csupán szerénységből — nem fognak jelentkezni, mert önértetükkel nem tartják összeférhetőnek, magukat közvetlenül a törvényszéknél mintegy feltolni védő gyanánt.

Azonban bármily mód követtessék is ezen felhívásnál, — nézetünk szerint — nem szabad remélni, hogy így a bajokon teljesen segítve lesz. Eltekintve attól, hogy koránt sincs biztosítva az, hogy az ügyvédeknek legszakképzettebb és leglelkiismeretesebb része meg lesz-e így védő gyanánt nyervehető: lehet, hogy a cél elérése azáltal hiúsul meg, hogy — kivált vidéken — a jelentkezők nagyon kevesen lesznek s így végre is belefáradnak a folytonos kirendelésbe, vagy nem marad idejük az alapos elkészülésre.

A vállalkozó védők csekély számánál még nagyobb s még nehezebben orvosolható baj: a *védelem szakképzettségének és alaposságának hiánya*.

Alig kell hangsúlyoznunk, hogy a védői tiszt, mely alapos criminalistát, jó emberismerőt, lelkiismeretes és buzgó egyént kíván meg, nem egy könnyen megszerzhető qualificatiót igényel. Már maga a büntetőjog alapos ismerete oly kellék, melynek megszerzéséhez a büntetőjog óriási fejlődésénél és segéd tudományainak rendkívüli gyarapodásánál

¹ Az előbbi közl. l. a 11., 14., 16., 17., 18. és 19. számokban.

¹ *Jogt. Közl.* 1885. évf. 52. és köv. l.

fogva évek szorgalmas munkája szükséges. S már ez első kellék olyan, melynek — főleg a vidéken — ügyvédek legnagyobb része nem felel meg csupán azért, mert *nem akar* megfelelni.

Sajátságos jelenség, hogy bármily nagy hatást gyakorolt is nálunk a büntető codex a büntetőjogtudománynak alapos művelésére és megkedveltetésére: a védői kar kifejlődését még sem volt képes előidézni. S ha vidéki viszonyainkat, melyek a rendes szabályt, az esetek nagy többségét képezik, vesszük figyelembe, — csekély számu kivételektől eltekintve, — azt fogjuk találni, hogy büntető-törvényünk részletes fogalommeghatározásai, praecis distinctiói s az általa behozott számos más jelentékeny ujtások ügyvédek vérébe még korántsem mentek át teljesen.

Ha most már figyelembe vesszük, hogy a védői tisztre vállalkozó csekély számu ügyvédek igen nagy részénél hiányzik a szakértelem és előkészület, s a mi még rosabb, hiányzik a kedv és buzgalom is: akkor teljes képét nyerjük azon sivár állapotoknak, melyeket a bűnügyi védelem viszonyainak minden alaposabb megfigyelője bizonyára ismer.

A kénytelen-kelletlen kirendelt védő ugyanis a legtöbbször természetesen minden kedv nélkül fogván feladata végzéséhez: vagy lehető gyorsan lapozza át az iratcsomót, vagy épen előkészület nélkül jelenik meg a főtárgyaláson s mi sem természetesebb, mint hogy nem tudja feladatát kellőleg megoldani vagy legfelebb rabulisztikus érveléseket kísérelve meg, többet árt, mint használ.

Ezek alapján kétségtelennek tartjuk, hogy a fenebb vázolt bajok törvényhozási uton eszközöndő gyökeres orvoslást igényelnek. S részünkről jelentékeny orvosszer gyanánt tekintendő azt, ha a bűnügyi védelem elvállalhatásához nem kívánatnák meg feltétlenül az ügyvédi gyakorlat,¹ hanem megengedtetnék, hogy a jogélet egyéb munkásai is *ha a kellő szakértelemmel bírnak, védők gyanánt kirendelhetők legyenek.*

S legyen szabad ezuttal *de lege ferenda* két oly intézményt röviden megérteni, melyeknek recipiálása — igénytelen véleményünk szerint — a fenebb vázolt bajok orvoslására jelentékenyen közrehatna.

Külföldön — s jelesen Németországban — általában el van terjedve az a szokás, hogy a bíróságoknál joggyakorlaton levő fiatal jogvégzett egyéneket, a kik bírák gyanánt alkalmazva nincsenek, nagyon gyakran hivatalból védőnek rendelik ki. Alkalmunk volt meggyőződni, hogy ez intézkedés teljes mértékben beválik.

A fiatal védő magasztos feladata teljes tudatában, ifju lelke egész ambíciójával és munkakedvével fog feladatához, s buzgón elkészülve és teljes erejével és igyekezetével működve, derekasan megfelel a megtisztelő megbízásnak. S nem kell félni attól sem, hogy a fiatal védő talán nem elég önálló s talán nem eléggé érvényesíti a védelem jogait az államügyészszel szemben. Sőt ellenkezőleg azt tapasztaltuk s mint hallottuk, a dolog tényleg úgy áll, hogy az ifju tüzzel eljáró védő gyakran tulzásig is ellentétbe helyezkedik a vád képviselőjével.

Részünkről tehát azt az intézkedést óhajtánánk megalkotandó bűnvádi eljárási törvényünkbe felvenni, hogy engedjék meg a törvényszéki elnököknek, miszerint szükség esetében a törvényszéknél alkalmazott jogtudori fokkal bíró, vagy bírói vizsgát tett jegyzők és aljegyzők közül is re delhessenek ki védőt.

Előre sejtjük, hogy azon ellenvetéssel fogunk találkozni, hogy e hivatalnokok más dologgal vannak elfoglalva. Ezt az ellenvetést azonban nem tartjuk nyomósnak. Egyrészt ugyanis pen e fiatal bírósági hivatalnokok nincsenek oly tulzott mérvben munkával elhalmozva, másrészt erősen meg vagyunk

győződve arról, hogy mindegyik *saját érdekében* örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy védő gyanánt fungálhasson.

S itt — bár nem tartozik tárgyunkhoz — meg kell érintenünk egy oly szempontot, mely az általunk javasolt intézkedést a legnagyobb mértékben előnyösnek tünteti fel, mert hazai állapotaink egy nagy visszasságát volna képes enyhíteni.

Fiatal jogásznemzedékünknek napjainkban absolute semmi alkalmunk nincs a szónoklást gyakorolni. A megyei élet, a nagy magyar szónokok egykori iskolája, teljesen átalakult s a kezdő jogász ma éveken át élhet a praxisban a nélkül, hogy egyetlen egyszer is alkalmunk volna nagyobb beszédet mondani. Alig kell hangsúlyoznunk, mennyit segítene e hiányon az általunk javasolt intézkedés s az idejében, fiatal korban megkezdett gyakorlat mennyire kihatna ügyészi és ügyvédi karunk szónoklati niveaujának emelésére.

De van még egy szempont, mely szintén nyomós érvet képez a mellett, hogy a bíróságnál alkalmazott ifjabb jogászoknak is lehetővé tegyük a védői asztalhoz való juthatást s e szempont arra van basirozva, hogy ily módon azok, kik akkor végezték jogi tanulmányaikat, midőn a büntetőjog tudományának művelése hazánkban már nagyobb fejlődésnek indult, sőt esetleg már a codificált büntető-törvény alapján tanulmányozták a büntetőjog elméletét, most a gyakorlatban érvényesíthetik alaposabb szakismereteiket.

De ezenkívül eljárási törvényünkben megengedendőnek tartanánk a védő gyanánt való működést *a jogtanároknak is.*

Ez ellen valószínűleg fel fog hozatni mindaz, a mi a jogtanároknak ügyvédi gyakorlata ellen felhozott s melyek miatt az ügyvédi praxis a jogtanároknak megtiltatott. De az ellenvetéseket e tekintetben sem ismerhetjük el alaposaknak. A védői teendők korántsem okoznának annyi elfoglaltságot, hogy ez a tanári foglalkozás rovására esnék.

E mellett pedig megnyeretnék az az óriási előny, hogy a büntetőjog tanárai nem volnának teljesen elzárva a praxistól, hanem közvetlenül láthatnák azt maguk előtt. S ha a védői asztalnál szónokolva, szakképzettségüket és elméleti ismereteiket bevinnék a tárgyalási terembe s viszont ott megnyernék azt a gyakorlati érzéket és azokat a practicus ismereteket, melyek nélkül a legalaposabb szaktudós is csak egyoldalú theoretikus: akkor azt hisszük, egy oly ujtás léptetnének életbe, melynek úgy bíróságaink, mint tanáraink, de ezenkívül — s ez a fődolog — a bűnügyi védelem ügye és ennek javulásával a materiális igazság is hasznát vennék.

Kétségtelennek tartjuk azonban, hogy a fenebb ecsetelt mindkét baj orvoslásának lehetősége első sorban *az ügyvédi kar kezében van.* S mi e tekintetben sokat várunk a jövőtől, mert nem hisszük, nem hihetjük, hogy a magyar ügyvédi kar, mely legnagyobb részében nemcsak hű szolgálja volt a jognak és igazságnak, de egyuttal európai színvonalra is tudott emelkedni: csak a bűnügyi védelem terén maradna el, holott nemes feladatait sehol nem teljesítheti méltóbban és magasztosabban, mint épen itt. Dr. BALOGH JENŐ.

A második bűnvádi eljárási javaslat részletes tárgyalására kiküldött szakbizottság ülései.¹

— Egy enquete-tag feljegyzései nyomán. —

III. Ülés.

Tartatott 1886. april 16-dikán.

Jelen voltak:

Elnök: Perczel Béla.

Tagok: Csemegi Károly, Fabinyi Theofil, Manoilovich Emil, Berczelly Jenő, Wlassics Gyula. Az igazságügyminister képviselőjében Szentgyörgyi Imre államtitkár.

Elnök felhívására olvastatott a 37. §.

MANOJLOVICH EMIL indítványozza, hogy ezen §. a 40.

¹ Az előbbi közleményt lásd a 18. és 19. számban.

¹ A védelem elvállalhatásának jogát a külföldi modern bűnvádi eljárások sem szorítják kizárólag az ügyvédekre. L. *német bűnv. elj.* 144. §., *osztrák bűnv. elj.* 39. §.